

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 52/2021

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(ΣΤ΄ ΤΜΗΜΑ)

Συνεδρίαση της 24ης Μαρτίου 2021

με τη χρήση τεχνολογικών μέσων σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 101/2021 απόφαση του Προέδρου ΝΣΚ.

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Γεώργιος Κανελλόπουλος, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη : Ασημίνα Ροδοκάλη, Βασιλική Τύρου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Ευσταθία Τσαούση, Διονύσιος Χειμώνας, Βασίλειος Κορκίζογλου, Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Νικόλαος Καραγιώργης, Περικλής Αγγέλου, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια : Βασιλική Τύρου, Νομική Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός ερωτήματος : Το υπ' αριθμ. 58654/17-2-2021 έγγραφο της Διεύθυνσης Εισφορών Μισθωτών της Γενικής Διεύθυνσης Εισφορών του e-ΕΦΚΑ.

Περίληψη ερωτήματος : Απαλλαγή ή μη από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας από τον e-ΕΦΚΑ του εκκαθαριστή, που διορίζεται από το δικαστήριο με την οριστική απόφαση δικαστικής ρύθμισης οφειλών του ν. 3869/2010, για πράξεις ή συναλλαγές που αφορούν την περιουσία του οφειλέτη, καθώς και κάθε συναλλαγή του με το Δημόσιο στο πλαίσιο της εκκαθάρισης

του ν. 3869/2010.

Για το ανωτέρω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα ΣΤ') γνωμοδότησε ως εξής :

Νομοθετικό πλαίσιο

1. Στη διάταξη του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 3869/2010 (ΦΕΚ 130 Α') «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις», όπως ισχύει, ορίζονται τα εξής: *«Εφόσον υπάρχει ρευστοποιήσιμη περιουσία, η εκποίηση της οποίας κρίνεται απαραίτητη για την ικανοποίηση των πιστωτών ή όταν το δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να παρακολουθήσει και να υποβοηθήσει την εκτέλεση των όρων ρύθμισης των οφειλών για την απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη ή την εξασφάλιση των συμφερόντων των πιστωτών ορίζεται εκκαθαριστής. Εκκαθαριστής μπορεί να ορίζεται το πρόσωπο που προτείνουν πιστωτές οι οποίοι αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία των πιστώσεων ή πρόσωπο από τον κατάλογο των πραγματογνωμόνων που προβλέπεται στο άρθρο 371 του ΚΠολΔ. Έργο του εκκαθαριστή είναι αυτό που προσδιορίζεται ειδικά με την απόφαση του διορισμού του και, σε κάθε περίπτωση, η διαχείριση της περιουσίας του οφειλέτη, η διασφάλισή της σε όλο το νόμιμο ύψος της χάριν των πιστωτών, η πρόσφορη εκποίησή της και η διανομή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές. Οι διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα περί συνδίκου εφαρμόζονται αναλόγως και στον εκκαθαριστή. Από τη ρευστοποιήσιμη περιουσία του οφειλέτη, εξαιρούνται τα πράγματα που ορίζονται ως ακατάσχετα, σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 953 του ΚΠολΔ. Όλη η περιουσία του οφειλέτη που δεν εξαιρείται από την κατάσχεση κατά το άρθρο 953 ΚΠολΔ θα κατάσχετα και θα εκποιείται με σκοπό την ικανοποίηση των δανειστών. Οι απαιτήσεις των πιστωτών ικανοποιούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ΚΠολΔ».*

2. Στην διάταξη του άρθρου 170 παρ. 7 του ν. 4738/2020 (ΦΕΚ 207 Α') «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις» (νέος Πτωχευτικός Κώδικας) ορίζονται τα εξής: *«Ο σύνδικος δεν απαιτείται να προσκομίσει πιστοποιητικά φορολογικής ή ασφαλιστικής ενημερότητας του οφειλέτη ή οποιαδήποτε άλλα πιστοποιητικά για τη λήψη δανείων, πιστοδοτήσεων και χρηματοδοτήσεων οποιασδήποτε μορφής, ή για οποιαδήποτε συναλλαγή του γενικά με το Δημόσιο. Κατ' εξαίρεση προσκομίζεται το πιστοποιητικό του άρθρου 54Α του Κ.Φ.Δ., στις περιπτώσεις που αυτό απαιτείται».*

3. Στην διάταξη του άρθρου 29 του ν. 4611/2019 (ΦΕΚ 73 Α') «Ρύθμιση οφειλών προς τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, τη Φορολογική Διοίκηση και τους

Ο.Τ.Α. α' βαθμού, Συνταξιοδοτικές Ρυθμίσεις Δημοσίου και λοιπές ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές διατάξεις, ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων και άλλες διατάξεις» ορίζονται τα εξής: *«Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ρυθμίζονται η διαδικασία χορήγησης του αποδεικτικού ενημερότητας και της βεβαίωσης οφειλής, τυχόν απαλλαγές από την υποχρέωση προσκόμισής τους, το περιεχόμενό τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των άρθρων 23 έως 28».*

Κατ' εξουσιοδότηση της ανωτέρω διάταξης εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 15435/913/16.04.2020 (ΦΕΚ 1559 Β') απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Διαδικασία χορήγησης και περιεχόμενο του Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας και της Βεβαίωσης Οφειλής του e-ΕΦΚΑ», η οποία, μετά την τροποποίηση-συμπλήρωσή της με την οικ.42/6/04.01.2021 (ΦΕΚ 3 Β') όμοια υπουργική απόφαση, προβλέπει στην παράγραφο 6 του άρθρου 2 «Απαλλαγές - Εξαιρέσεις» τα εξής: *«Απαλλάσσονται από την υποχρέωση προσκόμισης Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας από τον e-ΕΦΚΑ ... 6. Ο σύνδικος της πτώχευσης φυσικού ή νομικού προσώπου για πράξεις ή συναλλαγές που αφορούν την πτωχευτική περιουσία, τον εκκαθαριστή επιχείρησης για τις πράξεις της εκκαθάρισης, τον κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομιάς, όταν ενεργεί αποδεδειγμένα για πράξεις εκκαθάρισης της σχολάζουσας κληρονομιάς, καθώς και τον εκκαθαριστή κληρονομιάς για πράξεις ή συναλλαγές που αφορούν στην κληρονομία».*

4. Εν όψει των ανωτέρω διατάξεων, ερωτάται, λοιπόν, αν η εξομοίωση, κατά το άρθρο 9 παρ. 1 του ν. 3869/2010, μεταξύ του εκκαθαριστή των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, που διορίζεται από το δικαστήριο με την οριστική απόφαση δικαστικής ρύθμισης οφειλών του ν. 3869/2010, με τον σύνδικο της πτώχευσης για πράξεις ή συναλλαγές που αφορούν την περιουσία του οφειλέτη, καθώς και κάθε συναλλαγή του με το Δημόσιο στο πλαίσιο της εκκαθάρισης, επεκτείνεται ανάλογα και στην εξαίρεση από την υποχρέωση προσκόμισης Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας από τον e-ΕΦΚΑ, που ρητά προβλέπεται για τον σύνδικο της πτώχευσης φυσικού ή νομικού προσώπου για πράξεις ή συναλλαγές που αφορούν την πτωχευτική περιουσία, σύμφωνα με τα άρθρα 170 παρ. 7 του νέου Πτωχευτικού Κώδικα (ν. 4738/2020) και 29 ν. 4611/2019 («Ρυθμίσεις οφειλών προς Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης κλπ») σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παρ. 6 της κατ' εξουσιοδότηση της τελευταίας διάταξης εκδοθείσας υπ' αριθμ.15435/913/16.04.2020 (~~ΦΕΚ 1559 Β'~~) απόφασης του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, όπως αυτή τροποποιήθηκε - συμπληρώθηκε με την οικ.42/6/04.01.2021 (ΦΕΚ 3 Β') όμοια υπουργική απόφαση.

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερθείσες διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, εν όψει του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

5. Ως προς την απαλλαγή από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας για συναλλαγές του διορισθέντος, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 ν. 3869/2010, εκκαθαριστή με το Δημόσιο ή για τη λήψη δανείων, πιστοδοτήσεων και χρηματοδοτήσεων οποιασδήποτε μορφής υπάρχει ρητή νομοθετική ρύθμιση, αφού εφαρμόζονται κατά παραπομπή του άρθρου αυτού οι διατάξεις περί συνδίκου του ισχύοντος Πτωχευτικού Κώδικα, δηλ. η διάταξη του άρθρου 170 παρ. 7 του ν. 4738/2020.

Ως προς την απαλλαγή από την εν λόγω υποχρέωση του εκκαθαριστή για τις λοιπές πράξεις ή συναλλαγές που αφορούν την περιουσία του υπερχρεωμένου φυσικού προσώπου, υπάρχει νομοθετικό κενό, αφού η ρύθμιση, της κατά εξουσιοδότηση του άρθρου 29 του ν. 4611/2019 εκδοθείσας υπουργικής απόφασης, απαλλάσσει από την υποχρέωση αυτή τον σύνδικο της πτώχευσης, όχι όμως τον εκκαθαριστή του άρθρου 9 του ν. 3869/2010. Ερευνητέο, κατά συνέπεια, αν αυτό το νομοθετικό κενό μπορεί να καλυφθεί από τη ρύθμιση της υπουργικής απόφασης που αφορά τον σύνδικο της πτώχευσης. Προς τούτο, αν δηλ. μπορεί να εξομοιωθεί ή όχι ο εκκαθαριστής, που διορίζεται από το δικαστήριο με την οριστική απόφαση δικαστικής ρύθμισης οφειλών του ν. 3869/2010, με τον σύνδικο της πτώχευσης ως προς την υποχρέωση προσκόμισης Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας από τον e-ΕΦΚΑ, απαιτείται να ακολουθηθούν όλα τα στάδια που υποδεικνύει σχετικώς η μεθοδολογία του δικαίου (βλ. Κ. Σταμάτη, Μεθοδολογία του δικαίου, Θεμελίωση των νομικών κρίσεων, Β' έκδ., 2019, σελ. 202 επ.).

6. Κατά το πρώτο στάδιο της γραμματικής ερμηνείας δεν προκύπτει σαφής απάντηση στο ερώτημα, αφού η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 6 της υπ' αριθμ.15435/913/16.04.2020 απόφασης του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, όπως αυτή τροποποιήθηκε - συμπληρώθηκε με την οικ.42/6/04.01.2021 όμοια υπουργική απόφαση, δεν αναφέρει τον εκκαθαριστή του άρθρου 9 του ν. 3869/2010. Επομένως, στο πρώτο αυτό μεθοδολογικό στάδιο της γραμματικής ερμηνείας της κρίσιμης διάταξης δεν προκύπτει ασφαλής απάντηση και έτσι το πρόβλημα εξακολουθεί να υφίσταται.

7. Η ίδια αδυναμία εξεύρεσης λύσης υπάρχει και κατά το δεύτερο μεθοδολογικό στάδιο, αυτό της ιστορικής ερμηνείας, δεδομένου ότι η αναδρομή στις σχετικές

αιτιολογικές εκθέσεις του συγκεκριμένου κανονιστικού πλαισίου δεν φωτίζει το πρόβλημα, αφού δεν αναφέρεται κάτι σχετικό με τη νομοθετική βούληση.

8. Επομένως, απομένει το τρίτο μεθοδολογικό στάδιο, εκείνο δηλαδή της τελολογικής προσέγγισης των σχετικών διατάξεων, ώστε να διαπιστωθεί, αν ανάμεσα στην αρρυθμιστη περίπτωση του εκκαθαριστή του άρθρου 9 παρ. 1 ν. 3869/2010 και στη ρυθμισμένη από τον νόμο στη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 6 της υπ' αριθμ.15435/913/16.04.2020 απόφασης του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, υπάρχει τόσο στενή ομοιότητα, ώστε να μπορούμε να υποθέσουμε εύλογα, ότι ο νομοθέτης, αν νομοθετούσε στον παρόντα χρόνο, θα έθετε για τον εκκαθαριστή όμοια ακριβώς διάταξη, ή δεν υπάρχει τέτοια μεγάλη ομοιότητα, ώστε εύλογα να μπορούμε να υποθέσουμε, με το επιχείρημα της αντιδιαστολής, ότι αποκλείεται μια τέτοια αναλογική εφαρμογή.

Σκοπός των διατάξεων τόσο του Πτωχευτικού Κώδικα, όσο και της ΥΑ 15435/913/16.04.2020 που αφορούν τον σύνδικο της πτώχευσης, είναι να διευκολύνουν αυτόν στο πλαίσιο του λειτουργήματός του σχετικά με τη διαχείριση της περιουσίας του οφειλέτη πτωχού, ο οποίος βρίσκεται σε δυσμενή θέση λόγω των οφειλών του προς τους διάφορους δανειστές του. Επιβάλλεται, λοιπόν, στις δύσκολες αυτές καταστάσεις να διευκολυνθεί ο σύνδικος με την απαλλαγή του από υποχρεώσεις που αφορούν την προσκόμιση πιστοποιητικού φορολογικής ή ασφαλιστικής ενημερότητας του οφειλέτη, ακριβώς διότι δεν είναι ευχερές στον τελευταίο να μπορεί να επιτύχει την έκδοση αυτών, αφού λόγω της πτωχεύσεώς του δεν θα διαθέτει κατά κανόνα τέτοια φορολογική ή ασφαλιστική ενημερότητα. Η απαίτηση μιας τέτοιας υποχρέωσης θα δυσκόλευε το ιδιαίτερο έργο του συνδίκου.

Ο ίδιος, λοιπόν, νομοθετικός λόγος συντρέχει και ως προς τον εκκαθαριστή του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 3869/2010 του υπερχρεωμένου φυσικού προσώπου - οφειλέτη. Και ο τελευταίος, όπως ακριβώς και ο πτωχός και για τους ίδιους ακριβώς λόγους, κατά κανόνα δεν θα δύναται να επιτύχει την έκδοση των ως άνω πιστοποιητικών, οπότε επιβάλλεται εκ της τελολογίας της κρίσιμης διάταξης του άρθρου 2 παρ. 6 της υπ' αριθμ.15435/913/16.04.2020 απόφασης του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, όπως αυτή τροποποιήθηκε - συμπληρώθηκε με την οικ.42/6/04.01.2021 όμοια υπουργική απόφαση, να χωρήσει ανάλογη εφαρμογή της και στον εκκαθαριστή του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 3869/2010 με τελολογική διαστολή.

Απάντηση

9. Επομένως, στο τεθέν ερώτημα προσήκει θετική απάντηση, υπό την έννοια ότι

απαλλάσσεται από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας από τον e-ΕΦΚΑ ο εκκαθαριστής, που διορίζεται από το δικαστήριο με την οριστική δικαστική απόφαση δικαστικής ρύθμισης οφειλών του ν. 3869/2010, για πράξεις ή συναλλαγές που αφορούν την περιουσία του οφειλέτη, καθώς και κάθε συναλλαγή του με το Δημόσιο στο πλαίσιο της εκκαθάρισης του ν. 3869/2010.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 10/4/2021

Ο Πρόεδρος του Τμήματος

Η Εισηγήτρια

Γεώργιος Κανελλόπουλος
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Βασιλική Τύρου
Νομική Σύμβουλος του Κράτους